

Uit het bovenstaande blijkt dat je veelal niet klaar bent met het maken van één microscopisch preparaat. Elk kenmerk vereist een speciale techniek en soms kleuring. Bij het determineren van Satijnzwammen zal het dus meestal nodig zijn meteen twee preparaatjes op één objectglas te maken: de hoedhuid in suikerwater of KOH en een stukje van de lamel in Congo-rood.

Ik hoop dat deze aanwijzingen zullen leiden tot een succesvoller gebruik van de *Entoloma*-sleutels.

LITERATUUR

Bas, C., Kuyper, Th.W., Noordeloos, M.E. & Vellinga, E.C. (1988). *Flora agaricina neerlandica*. vol. 1. Rotterdam.

Noordeloos, M. E. (1987). *Entoloma* (Agaricales) in Europe. Synopsis and keys to all species and a monograph of the subgenera *Trichopilus*, *Inocephalus*, *Alboleptonia*, *Leptonia*, *Paraleptonia*, and *Omphaliopsis*. Beih. Nova Hedwigia 91.

Coolia 33: 16 - 18. 1990.

BIJZONDERE WAARNEMINGEN EN VONDSTEN

Samengesteld door Machiel E. Noordeloos

Eerste vondst van Jahn's bundelzwam in Nederland

Half oktober 1984 vond ik in het centrum van Deurne langs een drukke verkeersweg in de verrotte holte aan de voet van een lindeboom een fraaie bundelzwam die ik met Phillips (1981) determineerde als de Slijmvoetbundelzwam (*Pholiota adiposa*). Mijn neef Jan Vermazeren maakte er ter plaatse een aantal dia's van. In de voorbije winter was ik bezig een diaserie te maken over houtzwammen waarbij ook de plaatjes van de bundelzwam uit 1984 nog eens nauwkeurig werden bekeken. Het boekje van Dien Tjallingii-Beukers (1987) was daarvoor mijn belangrijkste leidraad. Opeens herinnerde ik me een kleurenfoto uit Jahn (1979) en kwam onder de indruk van de overeenkomst in hoedkleur tussen die foto en mijn dia op het projectiescherm.

Jahn geeft de naam *Pholiota muelleri*, maar zegt in zijn begeleidende tekst dat door diverse mycologen getwijfeld wordt aan de correctheid van die naam. Dien Tjallingii heeft samen met Kees Bas de nieuwe naam *Pholiota jahnii* aan deze paddestoel gegeven ter ere van de bekende Duitse mycoloog (Kuyper & Tjallingii-Beukers 1986: 77).

Ter controle stuurde ik een dia toe aan Dien, die mij in een enthousiaste brief antwoordde dat mijn sterke vermoeden Jahn's bundelzwam gevonden te hebben juist was en bovendien dat het de eerste vondst in Nederland betrof. Standplaats zowel als substraat wijken sterk af van die in het Duitse beukenwoud. Mogelijk is de aanwezigheid van een houtwerf in de buurt van de vindplaats een verklaring daarvoor. Op die werf wordt namelijk al enige jaren hout uit Duitse bossen aangevoerd.

Jo Wasser, Deurne

Een bijzonder substraat voor *Scutellinia scutellata*

Dat sommige soorten paddestoelen zich ook onder minder smakelijke omstandigheden voordoen, moge blijken uit het volgende. De laatste jaren heeft de Fuut zich weten aan te passen aan het leven in de nabijheid van de menselijke bewoning. Deze vogels bouwen nesten van allerlei plantaardige resten die in de omgeving te vinden zijn.

In het centrum van Amsterdam had een fuut een nest gemaakt op een in de gracht drijvende oude deur, en dat nest bestond uit een ongeveer tien centimeter hoog heuveltje van allerlei (menselijk) afval van uiterst dubieuze herkomst en samenstelling, vermengd met mest van de bewoners. De consistentie was een soort zwarte drek. Hierop groeiden een twintigtal diep oranje vruchtlichaampjes van *Scutellinia scutellata*!

Peter-Jan Keizer, Wijster

Het gewicht van de gesp - "the clamp as a clue"

Op 12 januari 1989 vond ik langs de Oostvaardersdijk (Zuid-Flevoland) behalve *Octospora wrightii* ook enkele los gegroepeerde Inktzwammetjes op grof strooisel. Met de sleutel van M. Lange (1952) determinerend kwam ik uit op de zeldzame *Coprinus pellucidus*. Groot was de teleurstelling toen controle door Kees Uljé aan het licht bracht dat het slechts Zwerminktzwammetjes waren. Ik had bij het microscopiseren de sphaerocysten op de hoed niet als zodanig herkend. Vreemd bleef dat het onderhavige ding aan de steelhyfen geen gespen bezat terwijl Lange die in zijn sleutel voor *Coprinus disseminatus* wel degelijk voorschrijft. Later berichtte Kees Uljé mij telefonisch dat hij naar aanleiding van mijn vondst vele exemplaren van deze soort op het bezit van gespen had gecontroleerd en er géén had gevonden.

Eenzelfde merkwaardige situatie met betrekking tot de gesp-voorschriften tref je aan bij het Nederlandse materiaal van de Sneeuw witte hertezwam *Pluteus pellitus*, want gespen zaten daar niet in (ja één), terwijl Kühner & Romagnesi (1953) ze wel degelijk noemen. Bij de bijzondere Hertezwam waarvan Vellinga, Dam & Dam (1989) mededeling doen, zou je met Moser (1983) op de Zaagselher-tezwam, *Pluteus petasatus* uitkomen, maar nu wordt het gespvoorschrift wel zo streng genomen dat determinatie o.a. daarop verworpen wordt.

Zo begin je je wel af te vragen: wat is nu het gewicht van een gesp als determinatiekenmerk?

Klaas Eigenhuis, Aalsmeer

Laricifomes officinalis

Eind april j.l. maakten we met vrienden een wandeling in de bronnetjesbos-sen achter het kasteel in Elsloo. Een onzer had vernomen dat op een oude Larix reeds 45 jaar een Tonderzwam voorkomt, en inderdaad vonden we die al aan het begin van onze ronde. Hij leek echter allerm minst op een *Ganoderma*. De vorm was rondachtig en de kleur merkwaardig flets grijsig, bovenop vaal-bruin. Ik sneed er een flinterdun stukje af op de grens van hoed en sporevormende laag.

Onder het microscoop waren geen sporen te zien, echter wel de melige en gestekelde korreltjes die afgescheiden worden vanuit de hyfen in overjarige buisjeslagen. Een beter kenmerk voor de zeldzame houtzwam *Laricifomes officinalis* (Vill.:Fr.)Kotl. & Pouz. is niet denkbaar. Volgens Jahn (1979) bevatten deze korrels Agaricinezuur, vroeger een begeerd en duur betaald geneesmiddel. Ook vermeldt Jahn dat deze zwam wel 150 jaar oud kan worden. Noch in de standaardlijst, noch in het supplement daarvan wordt de "Lärchenschwamm" vermeld, reden om hier van deze vondst kond te doen.

Jo Wasser, Deurne

LITERATUUR

- Jahn, H. (1979). Pilze die an Holz wachsen. Hamburg.
 Kühner, R. & Romagnesi, H. (1953). Flore analytique des Champignons supérieurs. Paris.
 Kuyper, Th. W. & G. Tjallingii-Beukers (1986). Notes on Pholiota. Persoonia 13(1): 77-82.
 Lange, M. (1952) Species concept in *Coprinus*. Dansk bot. Ark. 14(6): 1-164.
 Moser, M. (1983). Die Röhrlinge und Blätterpilze. In H.Gams, Kleine Kryptogamenflora band IIB/2. 5. Aufl.
 Phillips, R. (1981). Paddestoelen en schimmels van West Europa.
 Tjallingii-Beukers, D. (1987). Het geslacht *Pholiota* (Bundelzwammen). Wet. Meded. K.N.N.V. 185.
 Vellinga, E.C., Dam, N. & Dam, M. (1989). Een bijzondere Hertezwam. Coolia 32: 23-26.